

Vorträge in den Sektionen Continguts de les Seccions

Donnerstag/Dijous, 20.09.2018

Sektion I / Secció I: Empirische Annäherungen ans Katalanische / Aproximacions empíriques al català

L'ús idiolectal de la duplicació dels clítics en el català menorquí –
reptes metòdics i empírics (Monja Burkard, Wien)

Das beste beider Welten: Korpusbasierte Experimente zur
Untersuchung der Pragmatik (Anna Kocher, Wien)

“Què volen aquesta gent?” – Usos lèxics i gramaticals de gens/gentes
en català i altres llengües romàniques (Claus Pusch, Freiburg)

Mètodes per a la investigació de fenòmens d'interfície (Maria del Mar
Vanrell, Balears)

Sektion II / Secció II: Literatur und Gesellschaft / Literatura i Societat

Representacions de Comarquinal a la literatura catalana: espai i
gènere a *Laura a la ciutat dels sants*, *No em dic Laura* i *La filla
estrangera* (Núria Codina, New York)

Kriminalroman als Gesellschaftsroman: Teresa Solanas Blick auf
Barcelona und die katalanische Gesellschaft (Lucia Filipova, Wien)

Pere Calders postcolonial (Imma Martí, Bochum)

Ästhetik und Kulturpolitik in Eugeni d'Ors' *Glosari* (1906-1920)
(Melina Riegel, Freiburg)

Vorträge in den Sektionen Continguts de les Seccions

Donnerstag/Dijous, 20.09.2018

Sektion III / Secció III: Sprachkontakt / Contacte lingüístic

Frühkindlicher Trilinguismus mit Katalanisch in Spanien und Deutschland: Rezeptiver Wortschatz und Gebrauch der Kopulaverben *ésser* und *estar* (Laia Arnaus*, Désiree Kleineberg^A, Natascha Müller* & Abira Sivakumar*, *Bergische Universität Wuppertal, ^AUniversität Tübingen)

Hat Sprachdominanz einen Einfluss auf die Intonation? Eine Untersuchung zum Katalanischen junger bilingualer Sprecher aus Girona (Jonas Grünke, Mainz)

L'aparició del *perfet perifràstic*: contacte i canvi linguistic (Benjamin Meisnitzer, Leipzig)

Reducció vocalica en el lèxic bilingüe i bidialectal: quatre estudis mallorquins (Miquel Simonet, Mark Amengual, Miquel Llompart, Arizona, Califòrnia, Múnic)

Freitag/Divendres, 21.09.2018

Sektion IV / Secció IV: Sprachbeschreibung / Descripció lingüística

Models discursius sobre el [valencià] en competència (Hanna Budig, Bamberg/Alacant)

Die onymischen Marker *en/na* im Katalanischen aus sprachtypologischer Sicht (Javier Caro Reina, Köln)

Els clítics */i/* datiu singular i */o/* neutre en català antic. Al·lomorfia i reanàlisi (Josep Ribera, València)

Marcadors discursius i segmentació del discurs en català i alemany: la rellevància de l'estructura informativa (Ferran Robles i Sabater, València/Heidelberg)

Vorträge in den Sektionen Continguts de les Seccions

Freitag/Divendres, 21.09.2018

Sektion V / Secció V: Sprache, Ideologie und Politik / Llengua, ideologia i política

Der "Prozess" und die EU (Klaus-Jürgen Nagel, Barcelona)

Diskursive Asymmetrien in der Debatte um die Causa Catalana (Bàrbara Roviró, Bremen)

Dichtung und Unwahrheit: Kritik der deutschsprachigen medialen Berichterstattung über den katalanischen Unabhängigkeitsprozeß (Axel Schönberger, Bremen)

La cobertura de la *causa catalana* als mitjans de comunicació d'Alemanya (Carsten Sinner, Constanze Gräsche, Jana Neuhaus, Christine Paasch-Kaiser, Leipzig)

Sektion VI / Secció VI: Sprache in Bewegung / Llengua en moviment

The Language and Culture of the Catalan Gipsies in France (Peter Bakker, Patrick Steinkrüger, Aarhus, Flensburg)

Josep Brochs *Promptuario trilingue* oder wie das Französische gegen Ende des 18. Jahrhunderts in Katalonien unterrichtet wurde (Lukas Eibensteiner, Mannheim)

El discurs de la por a l'entorn de la llengua a Catalunya (Mar Mañes Bordes, Kiel)

Una aproximació a les perspectives obertes per À. en relació a l'ampliació de l'ús social del català al País Valencià (Germà Llorca-Abad, València)

Abstracts / Resums

(in alphabetischer Reihenfolge / per ordre alfabètic)

Frühkindlicher Trilinguismus mit Katalanisch in Spanien und Deutschland: Rezeptiver Wortschatz und Gebrauch der Kopulaverben *ésser* und *estar*

Laia Arnaus*, Désiree Kleineberg^A, Natascha Müller* & Abira Sivakumar* (*Wuppertal, ^A Tübingen)

Studien zum frühkindlichen Erwerb von drei Muttersprachen stecken noch in den Kinderschuhen (vgl. aber Arnaus Gil 2013, Hager 2014). Mit dem monolingualen und bilingualen Erstspracherwerb gibt es Gemeinsamkeiten (Barron-Hauwaert 2000), aber auch Unterschiede quantitativer und qualitativer Natur (Hoffmann 2001). Dazu gehört die Verlangsamung der Sprachverarbeitung (Serratrice & Sorace 2003) und die Beschleunigung des Erwerbsverlaufs (Arnaus Gil 2013, 2015, Arnaus Gil & Müller 2015, eingereicht). Dies betrifft sowohl die generelle Sprachentwicklung des Kindes als auch konkrete Sprachphänomene.

Die hier vorgestellte Arbeit wurde im Rahmen einer größeren Studie zum frühkindlichen Trilinguismus in Deutschland und Spanien mit insgesamt 126 bilingualen, trilingualen und multilingualen Kindern durchgeführt. Davon hatten 21 (zwischen 3;5-10;6) das Katalanische, zusammen mit dem Spanischen, in ihrem Sprachrepertoire. Die Größe des rezeptiven Wortschatzes wurde mit dem *Peabody Picture Vocabulary Test* (Dunn et al. 1986) festgestellt. Des Weiteren wurde ein grammatischer Test über den Gebrauch von *ésser* und *estar* in Verbindung mit Adjektiven durchgeführt, da im Erwachsenensystem Ähnlichkeiten, aber auch Unterschiede zu den spanischen Kopulaverben bestehen (Solà 1987, Falk 1990, Ramos 2002, Brucart 2012, GLC 2016). Die Ergebnisse im rezeptiven Wortschatztest zeigen, dass 15 von 16 Kindern (über)durchschnittlich abgeschnitten haben, unabhängig vom Herkunftsland und der Sprecherziehungsmethode (Hüppop & Sette 2018). Darüber hinaus zeigen die Kinder im Katalanischen sehr kurze Reaktionszeiten (Sivakumar 2018), was die Annahme von Serratrice & Sorace (2003) widerlegt. Bezuglich der Kopulaverben lässt sich beobachten, dass die Kinder bereits deren aspektuelle und distributionelle Eigenschaften erworben haben, vermutlich dank eines positiven Einflusses ihrer anderen L1, des Spanischen. Im Test zum Erwerb der spanischen Kopulaverben schnitten die mehrsprachigen Kinder auch gut ab (Kleinberg et al (eingereicht)). Hinsichtlich des Abschneidens

im grammatischen Test zeigten die Kinder, die in Deutschland aufgewachsen sind, ebenfalls sehr gute Ergebnisse. Trilinguismus kann also ein Vorteil auch für die Nicht-Umgebungssprachen darstellen.

- Arnaus Gil, L. & N. Müller. (eingereicht). French postverbal subjects: A comparison of monolingual, bilingual, trilingual and multilingual French. In *Languages*.
- Arnaus Gil, L. & N. Müller. 2015. The acquisition of Spanish in a bilingual and a trilingual L1 setting: Combining Spanish with German, French and Catalan. In T. Judy & S. Perpiñán (Hgg.), *The Acquisition of Spanish in Understudied Language Pairings*. Amsterdam: Benjamins, 135-168.
- Arnaus Gil, L. 2013. *La selección copulativa y auxiliar: Las lenguas romances (español - italiano - catalán - francés) y el alemán en contacto. Su adquisición en niños bilingües y trilingües*. Tübingen: Narr.
- Arnaus Gil, L. 2015. Acquisitional advantages of simultaneous 3L1 trilingual children: the Spanish copulas SER and ESTAR. In P. Safont & L. Portolés (Hgg.), *Learning And Using Multiple Languages: Current Findings From Research On Multilingualism*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 134-154.
- Barron-Hauwaert, S. 2000. Issues surrounding trilingual families: Children with simultaneous exposure to three languages. *Zeitschrift für Interkulturellen Fremdsprachenunterricht* 5 (1), 1-13.
- Brucart, J. M. 2012. Copular alternation in Spanish and Catalan attributive sentences. *Revista de Estudios Lingüísticos de Universidade do Porto* – Vol. 7, 9-43.
- Dunn Lloyd M., R. Padilla Eligio, D. E. Lugo & M. Dunn. 1986. *Test de Vocabulario en Imágenes Peabody. Adaptación Hispanoamericana*. Minneapolis, MN: NCS Pearson, Inc.
- Falk, J. 1990. Difusión de estar con adjetivos de sentido transitorio en catalán. *Actes du 10e Congrès des romanistes scandinaves*: 140-150.
- Gramàtica de la Llengua Catalana. 2016. *Capítol 22: La predicació no verbal*. Institut d'Estudis Catalans: Barcelona.
- Hager, M. (2014). *Der Genuserwerb bei mehrsprachig aufwachsenden Kindern - Eine longitudinale Untersuchung bilingualer und trilingualer Kinder der Sprachenkombinationen deutsch-französisch/italienisch/spanisch, französisch-italienisch/spanisch und deutsch-spanisch-katalanisch*. Bergische Universität Wuppertal, <http://elpub.bib.uni-wuppertal.de/edocs/dokumente/fba/romanistik/diss2014/hager/da1401.pdf>.

- Hüppop, M. & N. Sette. 2018. *Aktiver Bi- und Trilinguismus und seine Einflussfaktoren*. Unveröffentlichtes Projektpapier. Bergische Universität Wuppertal.
- Kleineberg D., K. Caspers, L. Arnaus Gil & N. Müller. (eingereicht). The acquisition of the Spanish copula system in mono-, bi- and trilingual children. *Language Acquisition – A journal of developmental linguistics*.
- Ramos, J.-R. 2002. L'atribució. In *Gramàtica del català contemporani* – Volum 2 (Sintaxi). Editorial Empúries: Barcelona.
- Serratrice, L. & A. Sorace. 2003. Overt and null subjects in monolingual and bilingual language acquisition. *Proceedings of the 27th Annual Boston University Conference on Language Development*, 739-750.
- Sivakumar, A. 2018. *Die Entwicklung des rezeptiven Wortschatzes bei bi-, tri- und multilingual aufwachsenden Kindern*. Unveröffentlichtes Projektpapier. Bergische Universität Wuppertal.
- Solà, J. *Qüestions controvertides de sintaxi catalana*. 1987. Edicions 62: Barcelona.

Models discursius sobre el [VALENCIÀ]¹ en competència

Hanna Budig (Bamberg/Alacant)

La identitat lingüística valenciana sembla, a primera vista, la d'una regió que forma part de la nació espanyola i de la seu història específica. Això no obstant, quan s'estudia més a fons el discurs polític que es produeix a la Comunitat Autònoma de València, que ha guanyat un caràcter cada vegada més polèmic sobre tot des de la transició espanyola, remet a una comprensió de la pròpia identitat que no necessàriament coincideix amb el concepte nacional espanyol. En realitat, és un discurs que tracta de determinar la llengua e identitat valenciana autòctona. Què significa ser un valencià que parla valencià? És un parlant de dialecte que per a «entendre's millor» recorre al espanyol? És el representant d'una llengua independent? És membre d'una família lingüística reprimida a Espanya? I com s'accepta a Espanya? O, com ha de posicionar-se políticament en front del context espanyol? Partint d'aquestes preguntes, fem especial atenció als fronts políticoidentitaris que han estat representades a les Corts Valencianes entre

¹ Adaptem la convenció de la lingüística cognitiva, posant el concepte clau [VALENCIÀ] en majúscules petites entre claudàtors com a *frame* (cf. Ungerer/Schmidt 2006).

2014 i 2016, que seran l'element principal de la nostra contribució. Aspirem a reflectir i contextualitzar tant històricament com sociolingüísticament els seus discursos per a arribar a una descripció distanciada i diferenciada de les posicions, percepcions i interpretacions contradictòries sobre el *valencià*. Partint d'una anàlisi semàntica del discurs de conflicte basat en corpus, mostrarem la gènesi i el desenvolupament de les actuals conceptualitzacions divergents, ja que són aquestes les que converteixen aquesta «llengua pròpia» en el <símbol de la divergència identitaria> dins d'un discurs polític amb i sobre la llengua.

L'ús idiolectal de la duplicació dels clítics en el català menorquí – reptes metòdics i empírics

Monja Burkard (Viena)

Aquesta comunicació es dedica a l'ús idiolectal de la duplicació dels clítics en el català menorquí parlat. Aquesta temàtica comporta diversos reptes: d'una banda no existeixen corpus orals extensos d'accés obert d'aquesta varietat. Per això és necessari una nova recopilació de dades. D'altra banda, la selecció de dades adequades pot ser desafiadora: Per un costat, construccions amb duplicació dels clítics no són gaire freqüents en la producció espontània, però tanmateix dades elicitedes com judicis d'acceptabilitat tenen desavantatges, sobre tot per la variació dialectal. Així, l'elicitació de judicis d'acceptabilitat pot donar lloc a resultats erronis, quan els estímuls són presentats en forma escrita i en català estàndard, perquè possiblement no corresponen amb el llenguatge real dels participants (cf. Adger/Trousdale 2007).

A causa dels nombrosos avantatges i inconvenients dels mètodes respectius, aquest estudi es basa en una combinació de mètodes diferents. Com que es tracta d'un estudi idiolectal (cf. Bloch 1948, Oksaar 1987), és possible recopilar moltes dades de la mateixa persona (en aquest cas dades de 15 h/3 persones). Entre altres, vam aplicar els mètodes següents: tasques d'acceptabilitat (estímuls presents de forma escrita i acústica), narracions lliures de comptes i històries, entrevistes semiestructurades, narracions d'històries dibuixades, complementacions de frases i descripcions simultànies de vídeos.

En la comunicació pretenem comparar els mètodes empírics diferents i discutir quins són prometedors per a la investigació futura de la duplicació dels clítics.

- Adger, David/ Trousdale, Graeme (2007): "Variation in English syntax: theoretical implications", en: *English Language and Linguistics* 11 (2), 261-278.

Bloch, Bernard (1948): „A Set of Postulates for phonemic Analysis“, en: *Language* 24 (1), 3-46.

Oksaar, Els (1987): „Idiolekt“, en: Ammon, Ulrich/Dittmar, Norbert/Mattheier, Klaus (eds.): *Soziolinguistik I*, Berlin/New York: 293-297.

Die onymischen Marker en/na im Katalanischen aus sprachtypologischer Sicht

Javier Caro Reina (Köln)

Eigennamen können hinsichtlich graphematischer, phonologischer, morphologischer und syntaktischer Eigenschaften von Appellativa abweichen. In dieser Hinsicht spricht Nübling (2005) von "Dissoziationen". Beispiele für Dissoziationen, die eine morphologische Opposition zwischen Eigennamen und Appellativa gewährleisten, findet man in dem Gebrauch von spezifischen Suffixen wie *-ski* im Polnischen (Szczepaniak 2005) und Klitika wie *-ga* in Hoocąk (Heidenkummer & Helmbrecht 2017). In diesem Zusammenhang steht der Begriff der "onymischen Marker", der sich auf Klitika bezieht, die ausschließlich bei Eigennamen vorkommen. Dies ist der Fall im Zentralkatalanischen, wo es eine morphologische Opposition zwischen dem Eigennamen *Joan* 'John' und dem Appellativ *home* 'man' gibt, wie in (1) gezeigt wird. Eigennamen weisen den onymischen Marker auf, während Appellativa definite oder indefinite Artikel haben können (cf. Caro Reina 2014).

- (1) Eigennamen vs. Appellativa im Zentralkatalanischen

en	<i>Joan</i>
PN	John
'John'	
<i>I'</i>	<i>home</i>
DEF.ART.M	man
'der Mann'	

Mit Ausnahme des Katalanischen sind onymische Marker in Indo-Europäischen Sprachen selten belegt. Dagegen sind sie gebräuchlich in austronesischen Sprachen wie Vitu, eine Papuasprache, die auf Bali gesprochen wird. Ähnlich wie im Zentralkatalanischen finden wir den onymischen Marker *e* bei Eigennamen und den definiten Artikel *a* bei Appellativa, wie aus (2) hervorgeht (vgl. Ross 2002, Berg & Bachet 2006).

- (2) Eigennamen vs. Appellativa in Vitu

e	<i>John</i>
PN	Smith
'John'	

a	<i>tamahane</i>
DEF.ART	man
'der Mann'	

Ziel dieses Vortrags ist es, die onymischen Marker im Katalanischen und in ausgewählten austronesischen Sprachen wie Vitu unter besonderer Berücksichtigung folgender Fragen zu vergleichen:

- Welche Ähnlichkeiten und Unterschiede bestehen hinsichtlich der morphosyntaktischen Eigenschaften von onymischen Markern?
- Trägt eine belebtheitsbasierte Klassifizierung von Eigennamen (z.B. Personennamen vs. Ortsnamen) zu einem besseren Verständnis von onymischen Markern bei (vgl. Nübling *et al.* 2012: 100)?
- Entwickeln sich onymische Marker entlang desselben Grammatikalisierungspfades?

Berg, René van den & Peter Bachet. 2006. *Vitu grammar sketch. Data Papers on Papua New Guinea Languages* 51. Ukarumpa, EHP: SIL Printing Press.

Caro Reina, Javier. 2014. The grammaticalization of the terms of address *en* and *na* as onymic markers in Catalan. In: Friedhelm Debus, Rita Heuser & Damaris Nübling (Hg.), *Linguistik der Familiennamen*, 175-204. Germanistische Linguistik 225-227. Hildesheim: Olms.

Heidenkummer, Alexandra & Johannes Helmbrecht. 2017. Form, Funktion und Grammatikalisierung des Eigennamenmarkers *-ga* im Hoocąk (Sioux). In: Johannes Helmbrecht, Damaris Nübling & Barbara Schlücker (Hg.), *Namengrammatik*, 11-32. Linguistische Berichte Sonderheft 23. Hamburg: Buske.

Nübling, Damaris. 2005. Zwischen Syntagmatik und Paradigmatik: Grammatische Eigennamenmarker und ihre Typologie. *Zeitschrift für germanistische Linguistik* 33(1). 25-56.

Nübling, Damaris, Fabian Fahlbusch & Rita Heuser. 2012. *Namen. Eine Einführung in die Onomastik*. Tübingen: Narr.

Ross, Malcolm. 2002. Bali-Vitu. In: John Lynch, Malcolm Ross & Terry Crowley (Hg.), *The Oceanic Languages*, 362-386. Richmond: Curzon.

Szczeponiak, Renata. 2005. Onymische Suffixe als Signal der Proprialität - das Polnische als Paradebeispiel. In: Eva Brylla & Mats Wahlberg (Hg.), *Proceedings of the 21st International Congress of Onomastic Sciences, Uppsala 19-24 August 2002*, vol. 1, 295-308. Språk- och folkminnesinstitutet: Uppsala.

**Representacions de Comarquinal a la literatura
catalana: espai i gènere a *Laura a la ciutat dels sants*,
*No em dic Laura i La filla estrangera***

Núria Codina Solà (Leuven)

Aquesta ponència analitza la representació de la ciutat de províncies en contraposició amb la capital a través de tres obres cabdals de la literatura catalana: *Laura a la ciutat dels sants* (1931), de Miquel Llor, *No em dic Laura* (1981), de Maria Àngels Anglada, i *La filla estrangera* (2015), de Najat El Hachmi. En totes tres novel·les, ambientades a Vic, la ciutat de províncies es descriu com lloc tancat i asfixiant, envoltat de boira, i va associada a la manca de llibertat, la hipocresia, al control familiar i veïnal i al conservadorisme polític. Malgrat retratar moments històrics ben diferents, tots tres textos evoquen el conflicte de les protagonistes amb les estructures socials i la seva lluita per construir la pròpia identitat femenina. A més, de manera més o menys directa, la ciutat de províncies es troba en tensió amb Barcelona, ciutat descrita com a oberta i cosmopolita, i que en el cas de Llor i El Hachmi s'acaba convertint en el punt de fuga de les protagonistes. A part d'analitzar la dicotomia entre perifèria i centralitat des de la perspectiva dels estudis de l'espai, la ponència també tractarà la relació entre l'ús de l'espai i els rols de gènere.

Josep Brochs *Promptuario trilingue oder wie das Französische gegen Ende des 18. Jahrhunderts in Katalonien unterrichtet wurde*

Lukas Eibensteiner (Mannheim)

Die Anzahl der auf der iberischen Halbinsel publizierten Französisch-Grammatiken nimmt im 18. Jahrhundert zu (Supiot 1996). Dennoch findet sich bis gegen Ende desselben Jahrhunderts kein Französisch-„Lehrwerk“, welches das Katalanische berücksichtigt (Bruña Cuevas 2008: 184). Auch die 1750 von Roca i María in Barcelona publizierte *Arte francés* ist auf Spanisch. Dieser Umstand ist auf soziopolitische Umstände nach der Machtübernahme durch die Bourbonen (*Decreto de Nueva Planta* 1716, *Real Cédula de Aranjuez* 1768) zurückzuführen. Da die Umgangssprache weiterhin das Katalanische war, muss der Verbot desselben zu einer problematischen Situation im Sprachunterricht im Allgemeinen und im Französischunterricht im Besonderen geführt haben vor allem dann, wenn man bedenkt, dass

eine sprachvergleichende Herangehensweise insbesondere mit der Muttersprache die methodische Herangehensweise des Fremdsprachenunterrichts par excellence war. Des Weiteren wurden die meist katalanischsprachigen Lehrpersonen nicht entsprechend ausgebildet oder mit adäquaten Grammatiken für die Lehre der spanischen (Cala Carvajal 2001: 39) und französischen Sprache versorgt. Josep Broch möchte dieser Schwierigkeit entgegenwirken und publiziert das *Promptuario trilingue [...] en los tres Idiomas, Cathalan, Castellano, y Francés* (1771).

Nach einem kurzen allgemeinen Überblick über den Französisch-Unterricht des 18. Jahrhunderts soll im Anschluss der Unterricht von Josep Broch, der sich selbst als Kleriker und Französisch-Lehrer bezeichnet, rekonstruiert werden. Dabei wird sowohl auf das *Promptuario* selbst als auch auf die im Prolog genannten Referenzwerke jener Zeit (Galmace 1748, Sobrino 1705) eingegangen.

Broch, Josep (1771): *Promptuario trilingue, en el que se manifiestan con toda claridad todas las voces que generalmente sirven para el Comercio Politico, y sociable en los tres Idiomas, Cathalan, Castellano, y Francés; à fin que los poco instruidos en algunos de los dos primeros, entren con menos dificultad à la inteligencia del tercero*. Barcelona: Pablo Campins.

Bruña Cuevas, Manuel (2008): „El Promptuario de Josep Broch en catalán, castellano y francés (1771)“. In: *Vox Romanica*, 67, S. 183-203.

Cala Carvajal, Rafael (2001): „Materiales pedagógicos para la enseñanza de la lengua castellana en Cataluña (ss. XVIII-XIX)“. In: Esparza Torres, Miguel Ángel/Fernández Salgado, Benigno/Niederehe, Hans-Josef (Hrsg.): *SEHL 2001. Estudios de Historiografía Lingüística. Actas del III Congreso Internacional de la Sociedad Española de Historiografía Lingüística*. Hamburg: Helmut Buske Verlag, S. 35-44.

Galmace, Antonio (1748): *Llave nueva, y universal, para aprender con brevedad, y perfeccion la lengua francesa, sin auxilio de maestro*. Madrid: Oficina de Gabrièl Ramirez.

Sobrino, Francisco (1705): *Diccionario nuevo de las lenguas Española y Francesa*. Brüssel: ohne Verlag.

Supiot, Alberto (1996): „Les manuels de Français Langue Étrangère en Espagne entre 1648 et 1815. Approche bibliographique“ In: *Documents pour l'histoire du français langue étrangère ou seconde*, 18, S. 312-328.

**Kriminalroman als Gesellschaftsroman:
Teresa Solanas Blick auf Barcelona und die katalanische
Gesellschaft**

Lucia Filipova (Wien)

Seit der Transition von der Diktatur zur Demokratie hat Spanien bedeutende politische, soziale sowie kulturelle Veränderungen durchgemacht, die sich wiederum auf die Großstädte ausgewirkt haben, aus denen kulturelle Zentren sowie weltweit beliebte touristische Ziele entstanden sind. Die katalanische Autorin Teresa Solana stellt in ihren vier Romanen der Krimireihe *Borja i Eduard* die zwei Gesichter Barcelonas vor: Einerseits handelt es sich um eine moderne und touristische Stadt, die international viel Anerkennung genießt, doch andererseits bietet die Autorin auch Erinnerungen an das authentische Barcelona, das mittlerweile der Vergangenheit angehört und somit nur in Form von Erinnerungen der langjährigen Stadtbevölkerung erhalten bleibt.

Um die vielen Ambiguitäten und Masken im Laufe der Serie aufzeigen zu können, soll die Bedeutung der Stadt und der Gesellschaft aus der Sicht des Kriminalromans sowie des Schelmenromans analysiert werden. Hierfür soll, ausgehend von Stewart Kings Forschung zum Kriminalroman und der in diesem Genre verwendeten Ausdrucksweise, insbesondere die Fusion der unterschiedlichen Gattungen und Untergattungen thematisiert werden, durch die ein authentisches Bild Barcelonas sowie der katalanischen Gesellschaft zu Beginn des 21. Jahrhunderts erzielt wird. Die starke Präsenz des Realismus bietet einen kritischen Blick auf die unterschiedlichen Gesellschaftsschichten und deren Schicksalsschläge, was den traditionellen Kriminalroman gleichzeitig zu einer Art Gesellschaftsroman mutieren lässt.

Solanas Romane zeigen auf, dass nicht nur die Stadt ihre wahre Identität verloren bzw. freiwillig aufgegeben hat, sondern auch deren Bewohner. Niemand ist wirklich der, für den er sich ausgibt. Vielmehr versuchen die Menschen mit ihrem Aussehen alle um sich herum zu täuschen und gleichzeitig streben sie ein Leben an, das sie sich eigentlich gar nicht leisten können. In diesem Sinne wird auch die Frage aufgeworfen, wie groß der Unterschied zwischen den einzelnen Gesellschaftsschichten tatsächlich ist und ob sie nicht eventuell viel mehr gemeinsam haben als ursprünglich gedacht.

**Hat Sprachdominanz einen Einfluss auf die Intonation?
Eine Untersuchung zum Katalanischen junger
bilingualer Sprecher aus Girona**

Jonas Grünke (Mainz)

Dank der zahlreichen Arbeiten, die vor allem im Rahmen des Projektes *Atles interactiu de l'intonació del català* (Prieto/Cabré 2007–2012) entstanden sind, gehört das Katalanische heute – auch im Vergleich zu anderen romanischen Varietäten – sicherlich zu denjenigen Sprachen, deren Intonation bereits relativ gut dokumentiert und erforscht ist. Dies gilt insbesondere für die diatopische Variation. Ein Faktor, der dabei bisher jedoch nur unzulänglich betrachtet wurde, ist der enge Kontakt mit dem Spanischen, der zu Einfluss auf die Intonation beider Sprachen führt (vgl. Simonet (2018) zur Intonation des *mallorquí* im Kontakt mit dem Spanischen).

Ziel dieses Beitrages ist es, erste Ergebnisse aus meiner Dissertation zur Prosodie des katalanischen Spanisch vorzustellen. Dafür wurden 30 junge, spanisch-katalanisch-bilinguale Sprecher (Alterschnitt: 20,8), die in der Provinz Girona geboren worden und aufgewachsen sind und heute dort leben, in beiden Sprachen aufgenommen. Sowohl das Verhältnis zwischen den Geschlechtern als auch der Anteil von spanisch- bzw. katalanisch-dominanten Sprechern war dabei ausgeglichen. Die Analyse eines mithilfe eines *Discourse Completion Task* erhobenen Korpus im Rahmen des Autosegmental-Metrischen Modells (Pierrehumbert 1987, Prieto et al. 2009) soll u. a. zur Beantwortung der folgenden Forschungsfragen beitragen:

- (1) Welche Intonationskonturen werden im Katalanischen von Girona verwendet?
- (2) Gibt es im Katalanischen von Girona eine einheitliche Intonation oder unterscheiden sich die Intonationsmuster in Abhängigkeit von der Sprachdominanz?
- (3) Gibt es geschlechtsspezifische Unterschiede?

Eine Hypothese, die es dabei zu überprüfen gilt, ist, dass (zumindest in Girona) keine vollkommen einheitliche Intonation für das Katalanische existiert, sondern dass diese insofern von der Sprachdominanz abhängt, als spanisch-dominante Sprecher nicht nur die lokal üblichen katalanischen Konturen verwenden, sondern daneben auch Konturen aus dem Spanischen ins Katalanische übertragen.

Prieto, Pilar/Cabré, Teresa (coords.) (2007–2012). *Atles interactiu de l'intonació del català*. <<http://prosodia.upf.edu/atlesentonacio/>>.

- Simonet, Miquel (2008): *Language Contact in Majorca: An Experimental Sociophonetic Approach*, PhD dissertation, University of Illinois.
- Pierrehumbert, Janet (1987), *The Phonology and Phonetics of English Intonation*, Bloomington, Ind.: Indiana Univ. Linguistics Club.
- Prieto, Pilar/Aguilar, Lourdes/Mascaró, Ignasi/Torres, Francesc Josep/Vanrell, Maria del Mar (2009). "L'etiquetatge prosòdic Cat_ToBI", *Estudios de Fonética Experimental* 18, 287–309.

La imatge de la identitat nacional catalana a la premsa alemanya: una proposta de lectura quantitativa i qualitativa

Marcello Guiglano (Leipzig)

És ben conegut el paper de la premsa nacional i internacional en la formació, consolidació, difusió o bé subversió de certes imatges mentals que es creen al voltant d'una identitat nacional, d'un grup o fins i tot d'un individu. L'hetero-imatge d'una cultura diferent de la nostra, és a dir, la imatge de l'*altre*, es representa sovint en termes negatius i ajuda a definir l'auto-imatge, la imatge mental que nosaltres tenim de la nostra pròpia cultura i identitat. La complexitat del fenomen mitjançant el qual tant les auto-imatges com les hetero-imatges es constitueixen en textos no literaris com són els textos periodístics permet explorar moltes àrees a estudiosos de disciplines diferents però relacionades, com ara la sociologia, la lingüística, la traductologia i, evidentment, la Imagología.

Com posa en evidència Bielsa (2000:***) i Van Doorslaer (**), els estudis lingüístics dedicats a la representació d'imatges d'una cultura a la premsa s'han començat a desenvolupar sobretot a partir del segle XXI. L'estudi que presento s'inscriu en aquesta línia de recerca i pretén descriure les eines lingüístiques i estilístiques mitjançant les quals diverses imatges de la identitat nacional catalana apareixen representades en una selecció de diaris de la premsa alemanya en els mesos passats, durant els quals el tema de la independència de la nació catalana va tenir ressò als mitjans de comunicació internacionals.

El meu objectiu és fer una lectura d'aquestes imatges que combini un enfocament quantitatius amb un de qualitatius. L'estudi quantitatius es basa en l'anàlisi informatitzada d'un corpus d'articles de la premsa, i té per objectiu realitzar una lectura distanciada dels elements que caracteritzen les imatges de la catalanitat al corpus per tal d'esbrinar com aquests elements es relacionen entre ells. L'anàlisi de corpus

aplicada a l'estudi de les imatges d'una identitat nacional representa un mètode de recerca relativament nou, tot i que aquests enfocaments van cobrant força a l'àmbit de les humanitats digitals. L'anàlisi quantitativa s'elaborarà posteriorment, i té per objectiu considerar els nexos causals entre les imatges i el context sociocultural que les determina, a més de confirmar o desmentir de forma empírica les hipòtesis inicials que es poden haver formulat sobre aquests nexos.

- Bielsa, Esperança (2010). Translating news: A comparison of practices in news agencies. In: Roberto A. Valdeón, ed. *Translating Information*. Oviedo: Universidad de Oviedo, 31-49.
- Van Doorslaer, Luc (2014). Translating, Narrating and Constructing Images in Journalism with a Test Case on Representation in Flemish TV News. *Meta*, 57(4), 1046–1059.

Das beste beider Welten: Korpusbasierte Experimente zur Untersuchung der Pragmatik

Anna Kocher (Wien)

Korpusbasierte Experimente unterscheiden sich von konventionellen Akzeptabilitäts-Experimenten darin, dass die Stimuli nicht konstruiert sind sondern aus Korpora erhoben werden (Degen 2015). Diese Methode vereint das Beste aus zwei Welten: die korpusbasierte Grundlage erweitert das Wissen über das Phänomen. Die Eilzitierung von Akzeptabilitätsurteilen reichert diese Wissen mit der Perspektive der SprecherInnen an. Man erlangt dadurch ein umfassenderes Bild des Phänomen, als jede Methode für sich genommen liefern kann. Für pragmatische Untersuchungen ist diese Methode sinnvoll, weil die Stimuli bereits in geglückten Kontexten eingebettet sind. Es wird somit das Risiko von unbeabsichtigten Artefakten in den Stimuli umgangen, die zu verfälschten Ergebnissen führen können. Pragmatische Phänomene sind kontextabhängig und multifaktoriell. Auch dieser Eigenschaft wird man mit der Methode gerecht. Im Gegensatz dazu beachten konventionellen Experimenten nur wenige Faktoren. Die randomisierte Erhebung der Daten und ihre Heterogenität haben den Vorteil, dass eine große Bandbreite an explorativen statistischen Methoden angewandt werden kann. Das ermöglicht es, Muster in den Daten zu finden, die weit über das hinausgehen was die, in konventionellen Experimenten üblichen, Hypothesen-testenden Analysen leisten können.

Das empirische Problem ist die Pragmatik von katalanischen Entscheidungsfragen. Konkret untersuche ich, ob Entscheidungsfragen mit und ohne *que* (*Que plou?* vs. *Plou?*) andere Erwartungen des Sprechers ausdrücken. Basierend auf Analysen in der Literatur (Prieto und Rigau 2007) und eigenen vorangegangen Studien (Kocher 2017), ist die Vorhersage, dass Entscheidungsfragen mit *que* ausdrücken, dass der Sprecher eine positive Antwort erwartet, während Entscheidungsfragen ohne *que* keine bestimmte Erwartung ausdrücken. Das korpusbasierte Experiment bietet die Möglichkeit, neben der An- und Abwesenheit von *que* auch andere Aspekte (z.B. Wortstellung, epistemische Adverbiale, Salienz) einzubeziehen. Erste Ergebnisse bestätigen die Vorhersage, dass *que* eine positive Erwartung des Sprechers ausdrückt. Sie weisen aber auch auf neue Erkenntnisse hin: Sie zeigen, dass die Entscheidungsfragen mit *que* an sich pragmatisch markiert sind.

- Degen, Judith. 2015. „Investigating the distribution of some (but not all) implicatures using corpora and web-based methods“. *Semantics and Pragmatics* 8 (Mai): 11: 1-55.
- Kocher, Anna. 2017. „Root Clause Complementation in Catalan“. Masterarbeit. Universität Wien.
- Prieto, Pilar, und Gemma Rigau. 2007. „The Syntax-Prosody Interface: Catalan interrogative sentences headed by *que*“. *Journal of Portuguese Linguistics* 6 (2): 29-59.

Una aproximació a les perspectives obertes per À. en relació a l'ampliació de l'ús social del català al País Valencià

Germà Llorca-Abad (València)

L'any 2010 presentàvem les conclusions d'un estudi a la II Jornada sobre el valencià organitzada per Taula de Filologia Valenciana. Els resultats d'aquesta anàlisi, conduïda a la Universitat de València, eren clars. Mentre l'ús del català als mitjans de comunicació del País Valencià era molt baix, s'hi advertia un increment notable quan aquest es traslladava a la Internet. És a dir, quan l'ús del català no depenia d'estructures fortes i centralitzades, aquest s'aproximava més a l'ús social i quotidià que té la llengua. Una qüestió important d'aquesta presentació serà, justament, discernir entre el que és l'àmbit dels mitjans de comunicació de masses tradicionals, respecte dels nous espais de comunicació.

Passats 8 anys, l'inici de les emissions en prova del nou canal públic de la televisió valenciana, À., així com la posada en marxa de la ràdio, han fet créixer les expectatives positives en relació amb l'increment de l'ús formal del català al País Valencià. Recordem com, tot i la marginació a la graella dels continguts en català a l'antiga Canal 9, propostes com Babalà suposaren un impuls favorable al paper integrador, socialitzador i de prestigi de la llengua. Moltes generacions de xiquets i xiquetes valencianes aprengueren a percebre el català d'una forma normalitzada gràcies a aquest programa.

El panorama obert per l'equip gestor de l'ens públic i encarregat de posar el marxa el mitjà, no pot ser més encoratjador. Donades les dates de celebració del congrés, hauran passat els 100 dies de gràcia per conèixer fins a quin punt serà tot cert.

El discurs de la por a l'entorn de la llengua a Catalunya

Mar Mañes Bordes (Kiel)

L'ús de la llengua catalana en l'ensenyament i la immersió lingüística han esdevingut temes de debat carregats de controvèrsia al llarg dels darrers anys, que s'ha accentuat amb l'auge del moviment independentista. Les discussions a l'entorn de l'oficialitat del català i la posició que adquiriria el castellà en una Catalunya independent han polaritzat la societat i han intensificat un discurs en què la por per la desaparició efectiva d'una de les dues llengües és l'element central. Arran d'això, hem vist aparèixer mostres públiques a favor o en contra de les polítiques lingüístiques que s'estan duent a terme a Catalunya des dels anys 80, i propostes alternatives, com ara el "Manifiesto por la lengua común" o el "Manifest del Grup Koiné", entre moltes altres.

Si bé hem pogut observar que aquesta problemàtica ha estat utilitzada amb finalitats polítiques i electorals des del final de la dictadura, en el marc del projecte de recerca postdoctoral, volem centrar-nos en l'anàlisi dels discursos més recents fent èmfasi en la comparació entre els corrents migratoris dels anys 50 i 60 i les onades migratòries de començament del segle XXI, així com en el tractament del bilingüisme en altres territoris de l'Estat espanyol. A partir d'aquí, estudiarem com els discursos públics atien la sensació de por o d'angoixa entre la població: amb quines eines o mitjans, amb quines finalitats s'utilitzen i quines conseqüències tenen en l'individu i en la societat.

Pere Calders postcolonial

Imma Martí Esteve (Bochum)

La comunicació estudia la controvertida obra de Pere Calders, *Aquí descansa Nevares* (1967) des de la perspectiva dels estudis postcolonials. Per bé que l'aplicació de la teoria postcolonial en l'àmbit de la cultura catalana és una operació arriscada: el context català no és equiparable amb el mexicà, hi ha alguns procediments de la crítica postcolonial, com ara la noció de «discurs dels vençuts» i el concepte d'«hibridació», pertinents en l'anàlisi d'aquesta novel·la curta. Pere Calders comparteix amb el grup de pensadors del «nou internacionalisme» la direcció del punt de vista i l'experiència des d'on s'observa el contacte cultural: l'extraterritorialitat, que en el cas de l'autor és resultat l'exili republicà de 1939. L'experiència mexicana de Calders comporta la interacció amb uns altres referents culturals, una altra tradició literària i també una altra manera de veure's des de fora, que es materialitza en el tractament de l'alteritat discursiva a *Aquí descansa Nevares*. L'obra ens descobreix l'interès de l'autor pel sistema literari i cultural de la societat d'acollida, així com també la seva receptivitat pel debat identitari en el si de la societat mexicana del moment i la integració de l'indígena en la reformulació de la identitat nacional. En aquesta comunicació veurem com mitjançant el tractament de temes clau com la Revolució Mexicana de 1910 i l'indigenisme l'obra construeix el discurs identitari associat a la història colonial i postrevolucionària de Mèxic des de l'òptica de vencedors i vençuts. Per altra banda, des de la doble vessant transnacional i translacional de la hibridesa, analitzarem el «discurs dissident» del text i els paralelismes entre el col·lectiu d'indígenes desplaçats i el dels refugiats de la Guerra Civil espanyola. L'objectiu de la comunicació és rellegir l'alteritat discursiva des de la lògica postestructural de la hibridesa i oferir una nova lectura a partir del pensament crític postcolonial.

L'aparició del perfet perifràstic: contacte i canvi lingüístic

Benjamin Meisnitzer (Leipzig)

El verb *anar* sol ésser emprat com a auxiliar per a l'expressió de la posterioritat temporal. El motiu d'açò es troba en la nostra

conceptualització espacial de temps. Aquesta transposició metafòrica es veu afavorida per la idea d'un moviment dins d'un espai determinat que progressa cap a una destinació (amb l'arribada posterior a aquesta destinació). En aquest punt, el català pertany tipològicament a les llengües retrospectives i la seva construcció *vaig anar* serveix per situar accions verbals abans del moment de l'enunciació. Tanmateix, al contrari del que s'esdevé en altres llengües del món que també fan servir aquesta construcció, el futur amb *anar ja* no compta amb una tradició discursiva i, per tant, fa palès un grau de gramaticalització molt elevat.

En la recerca al voltant d'aquest tema s'atribueix la formació del perfet català a raons de contacte lingüístic (cf. Steinkrüger 2004: 29 & Jacobs 2011), concretament al seu estret vincle amb la *langue d'oc* al llarg de la història. Aquest plantejament pot explicar les raons de la difusió, consolidació i pervivència d'aquesta construcció amb valor de passat, si bé ja per al llatí es plantejà un criteri satisfactori i definitiu per a aquest tipus de desenvolupament, que també s'aplica a les llengües retrospectives, com mostra Olsdöö (2001). El propòsit de la nostra aportació és la descripció del *perfet perifràstic* català, és a dir, el perfet característic de l'àmbit d'incidència i del contacte amb la *langue d'oc*, com a una construcció romànica antiga i, d'aquesta manera, obrir una nova perspectiva per a la recerca sobre les formes de passat.

- Jacobs, Bart (2011): „Present and historical perspectives on the Catalan *go-past*”, in: *Zeitschrift für Katalanistik* 24. 213-241.
 Steinkrüger, Patrick (2004): *Das Katalanische in der frühen Neuzeit*. Munic: Lincom Europa.
 Oldsjö, Fredrik (2001): *Tense and Aspect in Caesar's Narrative*. Uppsala: Uppsala University (Acta Universitatis Upsaliensis. Studia Latina Upsaliensia; 26).

Der "Prozess" und die EU

Klaus-Jürgen Nagel (Barcelona)

Ein Massstab für die Unabhängigkeit eines Staates ist seine internationale Anerkennung. Dieser Beitrag untersucht, wie die katalanische Unabhängigkeitsbewegung dieses Ziel in der EU erreichen wollte, welche Probleme sich dabei ergaben, und welche Konsequenzen die Aussetzung der Autonomie für die "katalanische Aussenpolitik" haben könnte.

In einem ersten Abschnitt wird der Wandel der Zielsetzung des katalanischen Nationalismus von der Beteiligung an einem "Europa

der Regionen" hin zur "Unabhängigkeit in Europa" beschrieben. Dabei wird auch auf die normativen und praktischen Probleme einer "inneren Erweiterung" der EU eingegangen. Analysiert werden besonders die Weissbücher des Nationalen Übergangsrats.

Im zweiten Abschnitt geht es darum, wie in der "heissen" Phase des Prozesses 2017 die praktischen Instrumente eingesetzt wurden, um diesen Schritt vorzubereiten, einschliesslich Diplocat, des eigenen Aussenministeriums und der Auslandsvertretungen.

Schliesslich geht es um die direkten Reaktionen der EU (besonders der Kommission) auf die Ereignisse, besonders ab September 2017 und einschliesslich der Periode der Aussetzung der katalanischen Autonomie nach Artikel 155 der spanischen Verfassung. Auf Akzentverschiebungen zwischen "Nichteinmischung" und "Verteidigung der spanischen Verfassung" wird dabei besonderer Wert gelegt.

Der Beitrag schliesst mit möglichen Szenarien einer zukünftigen katalanischen Europapolitik.

"Què volen aquesta gent?" – Usos lèxics i gramaticals de GENS/GENTES en català i altres llengües romàniques

Claus D. Pusch (Freiburg)

El nom (*la*) *gent* en català i els seus cognats en altres llengües romàniques designen "un conjunt" o "un nombre indeterminat de persones" (DIEC2). En el seu ús lèxic com a nom col·lectiu, d'acord amb la seva etimologia que inclou l'expressió d'una pertinença o afiliació social (tribal, familiar o altra), *gent* ve precedit d'un determinant i sovint acompanyat d'un complement:

- (1) la gent que vindrà a la nostra boda dubto que digui {que se besen\} (COC)

D'altra banda, formes provinents del llatí GENS en diverses llengües romàniques han desenvolupat usos més gramaticals que no pas lèxics. El cas emblemàtic és el portuguès on *a gente* ha passat per un procés de grammaticalització sencer i s'ha integrat plenament en el paradigma dels pronoms personals (Costa / Pereira 2013, entre d'altres). En francès, (*/les/des*) *gens* (pluralitzat al final de l'Edat Mitjana) mostra també tendències cap a la pronominalització, ampliant el paradigma dels pronoms indefinitis (Cappeau / Schnedecker 2015; Schnedecker 2015).

A nivell sintagmàtic, hi pot haver variació entre la concordança gramatical i la concordança semàntica entre *gent* i el verb. La concordança semàntica, coneguda com a *constructio ad sensum*, es troba en el títol de la famosa cançó de Maria del Mar Bonet citat suara, i exemples autèntics com el següent confirmen una certa vacil·lació en la concordança verbal:

- (2) la majoria no són gent de divuit anys\ que van a fer dos cerveses o a emborratxar-se o a fer els quatre petes són gent que tenen trenta trenta-cinc i aquesta gent té calers\ (.. 0.73) són gent que ja treballa té calers i igual es gasten cinc [mil] peles a la nit o més (COR)

L'objectiu de la meva comunicació serà de discutir, amb exemples de corpus, les qüestions següents: (1.) En quina mesura es troben, en el català actual, tendències cap a usos pronominalitzats de *gent*, sobretot en les construccions 'N són *gent* + complement' i 'hi ha *gent* que p?' (2.) Es constaten correlacions entre aquests usos (més aviat) gramaticals i l'estruccura morfo-sintàctica del SN el nucli del qual és *gent*? (3.) Trobem correlacions entre la variació en la concordança verbal i el tipus d'ús –lèxic o grammatical– de *gent*?

Cappeau, P. / Schnedecker, C. 2015: (*Les/des*) *gens* vs. (*les/des*) *personnes*: évolution diachronique et comparaison oral/écrit. Des SN en voie de pronominalisation? Dins: Jeppesen Kragh, K. / Lindschouw, J. (eds.): *Les variations diasystématisques et leurs interdépendances dans les langues romanes*. Strasbourg: ELIPHI, 449-463.

Costa, J. / Pereira, S. 2013: *a gente*: pronominal status and agreement revisited. *The Linguistic Review* 30:2, 161-184.

Schnedecker, C. 2015: L'enrichissement du paradigme des pronoms indéfinis humains du français? Etude du processus d'évolution des SN en *gens* du 18e au 19e siècle. Dins: Carlier, A. / Goyens, M. / Lamiroy, B. (eds.): *Le français en diachronie. Nouveaux objets et méthodes*. Bern et al.: Peter Lang, 247-268.

**Els clítics /i/ datiu singular i /lo/ neutre en català antic.
Al-lomorfia i reanàlisi**

Josep E. Ribera (València)

Tradicionalment, s'ha assumit que el datiu */i/* adoptà l'al-lomorf */i/* per motius eufònics quan es combinava amb l'accusatiu de tercera persona. Així mateix, per analogia amb la combinació de l'accusatiu masculí de tercera persona amb l'al-lomorf */i/* de datiu singular, es considera que el pronom neutre *ho* (< *HŌC*) adoptà l'al-lomorf *lo* en les combinacions */loj/* i */li/*. A partir de l'anàlisi qualitativa i quantitativa de les dades que proporciona el *Corpus Informatitzat de Català Antic (CICA)* de les diverses combinacions flexives de "lo + li", "lo + hi" i "li + ho", aquest treball permet comprovar que la hipòtesi eufònica tradicional no es pot admetre sense discussió. En el cas del datiu, junt amb el condicionament eufònic, cal tenir en compte el reforç que representava la productivitat funcional del pronom adverbial *hi* (< *IBI*). Quant al pronom neutre, les dades permeten postular l'existència des dels orígens d'un al-lomorf *lo* (< *ILLUD*) al costat de *ho*.

Ästhetik und Kulturpolitik in Eugeni d'Ors' *Glosari (1906-1920)*

Melina Riegel (Freiburg)

Eugen d'Ors wurde zu Beginn des 20. Jahrhunderts durch seine Glossen berühmt, die von 1906 bis 1920 in katalanischer Sprache, ab 1920 in spanischer Sprache in verschiedenen Tageszeitungen erschienen. Mit dem Anspruch die sog. *palpitacions dels temps* (d'Ors 1950: 60 u.a.) einzufangen, zeichnet d'Ors mit kurzen, essayartigen Kommentaren in stilistisch ansprechender Form ein buntes Panorama einer Zeit, in der die ökonomischen, sozialen und kulturellen Verhältnisse Europas in Bewegung geraten (cf. Serrano Lacarra 2013). Neben Glossen über innen- sowie außenpolitische Themen, wissenschaftliche Errungenschaften und Künstlerfiguren thematisiert der Intellektuelle Phänomene wie den Sport, dessen Beobachtung nicht nur Aussagen über die ihn ausübende Gesellschaft ermöglicht, sondern dem „Verteidiger der katalanischen Politik und Kultur“ (Chavarría 2005: 9), als der d'Ors in den 1920er Jahren noch gilt, als Ansatzpunkt für ein Nachdenken über die Stellung und den Status

der katalanischen Kultur dient (cf. Jiménez Moreno 1983; Torregrosa 2003).

Anhand ausgewählter, zwischen 1906 und 1920 in *La Veu de Catalunya* unter dem Pseudonym Xènius publizierter Glossen soll aufgezeigt werden, wie Eugeni d'Ors' Denken zwischen Partikularem und Universellen sowie Moderne und Tradition hin und her geht und inwiefern dieses Charakteristikum (cf. Rius 2014) in Fragen bzgl. regionaler, nationaler und europäischer Einheit seine kulturpolitische Übersetzung findet. Vor dem Hintergrund der Programmatik des durch d'Ors wesentlich geprägten *noucentisme* (cf. Jardí 1981; Bilbeny 1988) und seiner späteren „viratge espanyolista“ (Chavarría 2005 u.a.) soll das periodistische Frühwerk des kulturell vielfältig engagierten Schriftstellers in den Blick genommen werden, welches oftmals einer univoken Deutung widerstrebt und sich vor allem durch die enge Verbindung von gesellschaftspolitischen Überlegungen und (literarischer) Ästhetik auszeichnet.

Ors, Eugenio d' (1950): *Obra catalana completa. Glosari 1906-1910.*
Barcelona: Selecta.

Bilbeny, Norbert (1988): *Eugenio d'Ors i la ideología del noucentisme.*
Barcelona: La Magrana.

Chavarria, Adrià (2005): "Eugenio d'Ors, el glosari i un breu apunt a Gualba", in: *Literatures*, segona època (3), S. 9-25.

Jardí, Enric (1981): *El noucentisme*. Barcelona: Proa.

Jiménez Moreno, Luis (1983): "El saber estético-lúdico de Eugenio d'Ors", in: *Actas del III Seminario de Historia de la Filosofía Española: Salamanca, del 27 de septiembre al 1.º de octubre de 1982*, hrsg. Antonio Heredia Soriano. Salamanca: Ediciones Universidad de Salamanca, S. 371-384.

Rius, Mercè (2014): *D'Ors, filósofo*. Valencia: Universitat de València.

Serrano Lacarra, Carlos (ed., 2013): *Los felices años veinte. España, crisis y modernidad*. Madrid: Marcial Pons.

Torregrosa, Marta (2003): *Filosofía y vida de Eugenio d'Ors: etapa catalana, 1881-1921*. Pamplona: Ediciones Universidad de Navarra.

Marcadors discursius i segmentació del discurs en català i alemany: la rellevància de l'estructura informativa

Ferran Robles i Sabater (València/Heidelberg)

Els marcadors discursius són unitats de configuració diversa que es caracteritzen per restar alienes a les relacions gramaticals que es donen a l'interior de l'enunciat. Són peces de la construcció del text que desenvolupen funcions d'àmbit supraoracional, com ara la connexió, la modalització i, de forma general, l'orientació de les inferències que es generen al llarg d'un intercanvi comunicatiu.

Els estudis contrastius dels marcadors han tendit, tradicionalment, a centrar-se en la descripció de les funcions discursives que desenvolupen i n'han descrit les relacions d'equivalència mitjançant l'observació del seu tractament lexicogràfic i la seva traducció. Aquesta perspectiva, que pot ajudar a reconèixer valors generals en l'ús dels marcadors, no exhaureix l'explicació del seu paper en els processos de creació del discurs ni dels tipus d'instruccions que expressen per a la correcta interpretació que ha de fer el receptor tant del contingut que li és transmès com de la intencionalitat que hi subjeu.

En aquest treball volem observar de quin mode un grup molt concret dels marcadors discursius catalans i alemanys, corresponent als reformuladors, és emprat en el discurs escrit formal per expressar alhora dos tipus de funcions: d'una banda, aquelles tradicionalment vinculades a aquesta operació metalingüística (definició, explicació, especificació, exemplificació, rectificació, etc.); de l'altra, les relacionades a la segmentació del discurs, que permet presentar un contingut proposicional de la manera que més convé als propòsits comunicatius de l'emissor.

Per a açò seguirem el model de segmentació de l'enunciat proposat per Ferrari i Borreguero Zuloaga (2015), que hi distingeix tres classes d'unitats informatives: marc, nucli i apèndix. Observarem que els reformuladors alemanys i catalans tendeixen a ocupar posicions concretes dins d'aquestes unitats des de les quals proporcionen diferents tipus d'instruccions per a la interpretació del segment de discurs sobre el qual incideixen. Aquestes poden referir-se a la seva rellevància informativa, a la seva relació amb la resta de l'enunciat i al seu paper articulatori del discurs previ i el següent. Observarem quines tendències es donen en cada llengua i la possibilitat d'establir equivalències entre els reformuladors d'ambdues llengües basats no només en criteris de funció discursiva sinó també d'estructura informativa.

- Breindl, Eva (2014): "Metakommunikative Konnektoren", en: Breindl, E. et al. (eds.): *Handbuch der deutschen Konnektoren*, vol. 2. Berlin/Boston: de Gruyter, 1131-1167.
- Ferrari, Angela/Borreguero, Margarita (2015): *La interfaz lengua texto: un modelo de estructura informativa*. Madrid: Biblioteca Nueva.
- Portolés, José (2010): "Los marcadores del discurso y la estructura informativa", en: Loureda, Ó./Acín, E. (eds.): *Los estudios sobre marcadores del discurso en español, hoy*. Madrid: Arco, 281-325.

Diskursive Asymmetrien in der Debatte um die Causa Catalana

Bàrbara Roviró (Bremen)

Der Beitrag beschäftigt sich mit dem öffentlichen Diskurs zur Diskussion um die Unabhängigkeit Kataloniens. Dabei fallen insbesondere die assymetrischen Argumentationsstrukturen, die den öffentlichen Diskurs prägen. Diese kreisen überwiegend um vermeintliche Bedrohungen (...des spanischen Staates, Europas, der politischen Stabilität, des sozialen Friedens, des wirtschaftlichen Wohlstands, etc.) und münden in der Regel nicht in dialogische Auseinandersetzungen. Typische öffentliche Kommunikationssituationen werden zu einem gesellschaftlichen Bedrohungsszenario und ersticken jegliche sachliche Debatte im Keim. Der Beitrag untersucht, welche sprachpragmatischen Verfahren zum Ausdruck dieser ungewöhnlichen kommunikativen Situation herangezogen werden und auf welchen Pseudo-Argumentationstechniken der öffentliche Diskurs, der bewirken will, dass sich nichts verändert, an dieser Stelle beruht. Die Besonderheiten dieser sprachpragmatischen Verfahren und leeren Argumentationen werden besonders in der Gegenüberstellung der handlungs- und begründungsorientierten Kommunikation innerhalb der pro-Unabhängigkeitsgruppe.

**Dichtung und Unwahrheit: Kritik der deutschsprachigen
medialen Berichterstattung über den katalanischen
Unabhängigkeitsprozeß**

Axel Schönberger (Bremen)

Die Medienberichterstattung über den katalanischen Unabhängigkeitsprozeß nicht nur in Deutschland, sondern in großen Teilen Europas fällt erstaunlich undifferenziert und einseitig aus. Meist übernehmen ausländische Medien die Sichtweise der spanischen Zentralregierung bzw. der regierungstreuen spanischen Massenmedien wie *El País*. Es bedarf entsprechender Untersuchungen zur medialen Darstellung des Unabhängigkeitsprozesses in einzelnen Ländern und Sprachen, um vergleichend herauszuarbeiten, ob gegebenenfalls Propagandastrategien der spanischen Regierung - und falls ja, welche - die Berichterstattung in den europäischen und weltweiten Medien beeinflussen und welche Narrative dabei in Umlauf gebracht werden. So wird etwa in ausländischer Presse immer wieder irrtümlich behauptet, daß ein behaupteter schwerwiegender Verfassungsbruch der katalanischen Regierung im Jahr 2017 zu Recht strafrechtlich verfolgt werde. Daß ein Verfassungsbruch an sich zum einen keinen Straftatbestand darstellt - es müßte schon ein entsprechendes Delikt des Strafgesetzbuches verwirklicht worden sein - und die katalanische Regierung zum anderen im Rahmen der spanischen Verfassung handelte, während die spanische Zentralregierung eklatant gegen die spanische Verfassung und organisches Recht des spanischen Staates verstieß, wird, von wenigen Ausnahmen abgesehen, bislang ebensowenig zur Kenntnis genommen wie das Ausmaß und die Schwere der Menschenrechtsverletzungen, derer sich die spanische Regierung, spanische Richter, spanische Staatsanwälte und spanische Polizisten bislang schuldig gemacht haben. Es gilt daher auch, die Inhalte der jeweiligen Medienberichterstattung mit den Fakten zu vergleichen und Propagandalügen zu entlarven.

Reducció vocàlica en el lèxic bilingüe i bidialectal: quatre estudis mallorquins

Miquel Simonet, Mark Amengual, Miquel Llompart
(Arizona, Califòrnia, Munic)

Aquesta presentació explica quatre experiments fonètics centrats en l'estudi de la reducció vocàlica en el català de Mallorca. La reducció vocàlica és un procés fonològic segons el qual el nombre de contrastos fonèmics observables en el sistema vocalic en posició accentuada és major que el que es manifesta en posició àtona. El mallorquí, per exemple, té vuit vocals fonèmiques, però l'única posició prosòdica en que poden aparèixer totes les vocals és la tònica. En posició àtona, hi ha només quatre categories vocaliques (o tres, segons la varietat). Aquesta situació crea un conjunt d'alternances fonològiques (dues categories alternen l'una amb l'altra) dins del mateix lemma morfològic en funció de la presència o absència d'accent lèxic. Hi ha diferències dialectals quant a aquests processos, i el primer parell d'estudis explicats en aquesta presentació es centra precisament en aquestes diferències.

Primer explico els resultats d'un experiment de producció el qual contrasta els processos de reducció que afecten les vocals posteriors en dos varietats de mallorquí, la de Palma i la de Sóller. La pregunta fonamental és si els processos de reducció descrits tradicionalment com a tals causen la neutralització completa de les vocals afectades. Sorprenentment, l'experiment troba que es mantenen diferències consistentes entre les vocals que s'havien descrit com a neutralitzades. El segon estudi torna a la comparació de les vocals àtones posteriors de Palma i de Sóller, però aquesta vegada s'investiga si les diferències de pronúncia d'aquestes dues varietats tenen conseqüències per als oients; és a dir, la pregunta és si un parlant de mallorquí processa auditivament les paraules de la seva varietat de forma més eficient que les paraules de la varietat veïna. Un estudi de reconeixement de paraules en temps real troba que la comprensió del llenguatge es veu clarament afectada per l'historial lingüístic de l'oient. Vet aquí la perspectiva bidialectal.

El segon parell d'estudis experimentals explicats en aquesta presentació es centra en el fet que, a Mallorca, el català es troba en una situació de contacte (o bilingüisme social) amb el castellà. El primer experiment examina els efectes del perfil de dominància del parlant bilingüe en la pronúncia de les vocals àtones del català. L'efecte de l'historial lingüístic ha estat plenament demostrat, però la reducció vocalica no ha estat explorada des d'aquesta perspectiva. Sorprenentment, no es troben efectes d'historial en aquest tret. El darrer experiment consisteix en una tasca de producció en que tres

grups de bilingües són enregistrats en dues sessions, una en la qual parlen només català i una en la qual parlen les seves dues llengües en ordre aleatori. El resultat és que la transferència fonètica del castellà al català es veu incrementada en la sessió bilingüe, la qual cosa té implicacions teòriques. Tots junts, aquests quatre experiments aporten una visió gairebé completa d'un procés fonològic del mallorquí i ensenyen dues lliçons importants sobre la natura dels lèxics del parlant bidialectal i bilingüe.

La cobertura de la causa catalana als mitjans de comunicació d'Alemanya

Carsten Sinner, Constanze Gräsche, Jana Neuhaus,
Christine Paasch-Kaiser (Leipzig)

El referèndum sobre la independència de Catalunya el setembre de l'any 2017 va ser un dels temes predominants als mitjans de comunicació alemanys. La cobertura als mitjans de comunicació alemanys, però, va indignar a moltes persones familiars amb la situació a Catalunya. Tant la mateixa Associació Germano-Catalana com també científics i investigadors de diversos àmbits d'especialització s'han vist obligats a explicar i clarificar la situació a Catalunya mitjançant crides a plataformes a la Internet (p. ex. a katalanistik.de, peira.org), cartes als directors (Georg Kremnitz a *Süddeutsche Zeitung* el dia 26/10/2017, Axel Schönberger a *Frankfurter Allgemeine Zeitung* el dia 23/10/2017) o mitjançant entrevistes als mitjans de comunicació de la televisió i la ràdio.

Al Departament de Lingüística Aplicada i Translatologia de la Universitat de Leipzig, estem investigant la cobertura dels esdeveniments al voltant del referèndum en diferents mitjans de comunicació de diferent països europeus i americans i en diferents llengües (alemany, castellà, portuguès i francès) en textos de diaris accessibles en línia i sense cost i publicats entre el 06/09/2017, dia en què es va aprovar la llei del referèndum, fins al 10/10/2017, dia de la declaració (parcial?) d'independència al Parlament de Catalunya. L'anàlisi qualitativa es basa en la Teoria Fonamentada (*Grounded Theory*), un mètode de les Ciències Socials (cf. Glaser/Strauß 2010), i l'anàlisi es fa mitjançant el programa MAXQDA (Kelle 2007).

La contribució se centrarà en els articles publicats en dos diaris alemanys supraregionals, la *Süddeutsche Zeitung* i la *Frankfurter Allgemeine Zeitung*, i mostrerà que la cobertura als mitjans alemanys, per una banda, la van realitzar primordialment corresponents situats a Madrid, i que, per altra banda, els mitjans

alemanys també van fer servir una gran quantitat de continguts d'agències de premsa. La contribució tractarà la representació dels esdeveniments als mitjans de comunicació, analitzarà el grau de neutralitat i, en casos concrets, els grau d'incompliment dels diferents punts del *Pressekodex* 'còdex de premsa' alemany que conté punts com ara l'exigència de respecte a la veritat, a la dignitat humana i a la veracitat de la informació difosa, el cuidat de la recerca (vetllant perquè informació no verificada, rumors i hipòtesis siguin marcades com a tals), etc.

The Language and Culture of the Catalan Gipsies in France

Patrick O. Steinkrüger (Flensburg), Peter Bakker (Aarhus)

At the beginning of he talk, P. Bakker gives an overview of Gipsy languages and their contacts in (Western) Europe with a special focus on Romance speaking areas.

In a second part, P. O. Steinkrüger presents the Catalan speaking Gipsies in France, who have been settling mainly in Catalunya-Nord. He will focus on special features of their language, the data taken essentially from Casanova (2016) but also own experience in Perpinyà.

Finally, we resume the facts of he language and culture in comparison to other Gipsy communities in Europe.

Bakker, Peter / Cortiade, Marcel, eds., (1991): *In the Margin of Romani: Gypsy Languages in Contact* (Studies in Language Contact No. 1). Amsterdam: Instituut voor Algemene Taalwetenschap.

Casanova Solanes, Eugeni (2016): *Els Gitanos Catalans a França. Llengua, cultura i itineraris de la gran diàspora*. Lleida: Pagès Editors.

Marley, Dawn (1996): *Parler catalan à Perpignan*. Paris: L'Harmattan.

Mètodes per a la investigació de fenòmens d'interfície

Maria del Mar Vanrell Bosch (Mallorca)

Un dels efectes evidents de la revolució tecnològica que hem viscut durant el segle XX és el desenvolupament de nous mètodes de recerca en lingüística que, juntament amb els avenços en lingüística teòrica, han propiciat l'exploració de fenòmens que fins fa poc havien passat desapercebuts, com són ara els fenòmens d'interfície. El terme *interfície*, aplicat originàriament al camp de l'adquisició de segones llengües (Sorace i Serratrice 2009, entre d'altres), pot tenir diverses interpretacions (veg. Fischer i Gabriel 2016). D'una banda, caldria tenir en compte la interacció que existeix entre la lingüística i altres disciplines com la psicologia o la filosofia. D'altra banda, existeixen les interfícies internes, que impliquen els mòduls que podríem anomenar "sublingüístics", mentre que les interfícies externes tenen a veure amb els dominis cognitius que són externs al sistema computacional central, això és, el sistema sensoriomotor i el conceptual-intencional. En la ponència, doncs, em centraré en fenòmens de variació a les *interfícies externes* i en les innovacions metodològiques que s'han proposat per a explorar-los. Per a cada un dels mètodes presentats, n'explicaré el funcionament, proposaré maneres d'anàlitzar-ne les dades obtingudes i en proporcionaré una valoració crítica. En la majoria dels casos, parlaré de mètodes aplicats a fenòmens que tenen lloc en català, però també en altres llengües romàniques. En definitiva, els assistents tindran ocasió de comprovar com els estudis lingüístics sobre la llengua catalana viuen un moment àlgid tant per la quantitat com pel rigor dels mètodes desenvolupats per a explorar determinats fenòmens.

- Fischer, S. i C. Gabriel (eds.). 2016. *Manual of Grammatical Interfaces in Romance*. Berlín/Nova York: De Gruyter.
 Sorace, A. i L. Serratrice. 2009. Internal and external interfaces in bilingual language development: Beyond structural overlap. *International Journal of Bilingualism* 13(2), 195–210.